

WIADOMOŚCI GEOGRAFICZNE

Miesięcznik poświęcony przeglądowi spraw geograficznych w Polsce i za granicą.

(REVUE MENSUELLE DE GÉOGRAPHIE)

Wydawnictwo Krakowskiego Oddziału
Polskiego Towarzystwa Geograficznego

Redakcja: LUDOMIR SAWICKI i WIKTOR ORMICKI

KRAKÓW-DĘBNIKI, UL. BARSKA L. 41.

Wychodzi z początkiem każdego miesiąca z wyjątkiem sierpnia i września

Kraków, kwiecień 1927 r.

Ruch geograficzny w świecie i w Polsce.

(*Mouvement géographique dans le monde et chez nous.*)

I. Towarzystwa i czasopisma (*Sociétés et Revues.*)

Bydgoszcz. Dnia 29 stycznia zawiązało się w Bydgoszczy Towarzystwo nauczycieli geografji, które jest miejscowem Kołem Związku Polskich Nauczycieli Geografji. Dwojaki cel przyświeca Zrzeszeniu: 1° uzupełnianie fachowych wiadomości tak pod względem metodycznym, jak i teoretycznym, 2° uprawianie regionalizmu miasta Bydgoszczy.

Zebrani w liczbie 20-tu osób zorganizowali się w sposób następujący: prezesem Koła obrano p. Mozolewskiego, profesora geografji w seminarjum, wiceprezesem p. Januszewskiego, sekretarzem p. Ciszewskiego, skarbnikiem p. Sergotównę.

Lwów. Dnia 13 kwietnia br. o godzinie 10 przed południem odbędzie się w sali Instytutu Geograficznego, ul. Kościuszki 9, III p. posiedzenie Głównego Zarządu Zrzeszenia Polskich Nauczycieli Geografji. Komitet Wykonawczy Gł. Zarządu proponuje następujący porządek dzienny obrad: 1) Sprawozdanie przewodniczącego ze sposobu wykonania uchwał II ogólnopolskiego Zjazdu Naucz. Geogr. 2) Sprawozdanie sekretarza ze stanu organizacji Z. P. N. G. 3) Sprawozdanie skarbnika ze stanu kasy. 4) Sprawozdanie sekretarza Komitetu Redakcyjnego. 5) Wnioski i interpelacje.

II. Zjazdy (*Congrès.*)

Kraków. Rada Gówna P. Tow. Krajozn. postanowiła sprawy Kół Krajozn. Młodzieży uczynić obok muzealnictwa naczelnem hasłem programowem dla pracy na rok bieżący. Na posiedzeniu w dniu 4 lutego przyjęto projekt zmian regulaminu Związku Kół Krajoznawczych Młodzieży, opracowany przez prof. Węgrzynowicza w Krakowie, w ten sposób, aby zrzeszyć przedstawicieli

Kół (opiekunów, względnie kuratorów). Projekt ten przewiduje powstanie Komisji Kół Krajozn. Młodzieży Szkolnej, którą powołuje Rada Główna P. T. Kr. z pośród opiekunów wszystkich istniejących Kół Krajozn. Młodzieży Szkolnej. Dla sfinalizowania sprawy Rada Główna P. T. Kr. zwołuje w b. roku Zjazd delegatów do Krakowa na dzień 24 kwietnia z programem: sprawy muzealnictwa i Związku Kół Krajozn. Młodzieży. W czasie Zielonych Świąt zaś odbędzie się w Krakowie Walne Zgromadzenie Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej, zjazd instruktorski członków Kół Krajoznawczych Młodzieży oraz wystawa prac Kół Krajoznawczych Młodzieży. Zb. M.

Poznań. W czasie od 23 do 25 kwietnia 1927 odbędzie się *I. Zjazd Prehistoryków Polskich*. Dwa pierwsze dni będą poświęcone referatom, a 25 odbędzie się wycieczka na grodzisko z kulturą łużycką, położone na jeziorze Bytyńskim.

Na Zjazd zostały zgłoszone następujące referaty:

- 1) J. Czekanowski: Perspektywy antropologiczne.
- 2) P. Bolesław Breżgo: Ochrona zabytków przedhistorycznych w Witebszczyźnie i Inflantach.
- 3) Dr. J. Dedio: O uwzględnieniu prehistorji przy nauczaniu w szkołach średnich i seminarjach nauczycielskich.
- 4) Dr. R. Jakimowicz: Skarby srebrne wczesno-średniowieczne.
- 5) Dr. R. Jakimowicz: Rysy charakterystyczne cmentarzysk rzędowych zachodnio-słowiańskich.
- 6) Dr. A. Karpińska: Cmentarzysko z okresu lateńskiego i rzymskiego w Oksywiu.
- 7) Dr. A. Karpińska: Ornament radełkowy wczesnej epoki żelaznej.
- 8) Profesor Dr. J. Kostrzewski: Groby kamienne w okresie lateńskim.
- 9) P. St. Krukowski: Paleolit niżowy i jego prowincja.
- 10) P. St. Krukowski: Tytuł będzie podany później.
- 11) Dr. B. Stelmachowska: Groby szkieletowe okresu wczesnohistorycznego.
- 12) Dr. K. Stojanowski: Antropologia neolitu.
- 13) Dr. Z. Zakrzewski: Ewolucja obrządku grzebalnego w kulturze łużyckiej.
- 14) Dr. J. Żurowski: Ceramika promienista.

Pozatem w związku ze zjazdem kierownictwo Działu Przedhistorycznego Muzeum Wielkopolskiego urządza wystawę zabytków przedhistorycznych ze zbiorów prywatnych, która zapowiada się bardzo ciekawie.

Zgłoszenia uczestnictwa w Zjeździe przyjmują: prof. Dr. J. Kostrzewski w Poznaniu, ul. Mickiewicza 34 i Dr. R. Jakimowicz w Warszawie, ul. Agrikola 9, Muzeum Archeologiczne tel. 199-45.

Wkładka członkowska wynosi 10 zł. W skład Komitetu organizacyjnego wchodzi pp.: Z. Zakrzewski, J. Kostrzewski i R. Jakimowicz.

Warszawa. II. Zjazd delegatów Polskich Towarzystw Turystycznych odbył się w Warszawie w sobotę i niedzielę 2 i 3 kwietnia b. r. Otwarcie Zjazdu nastąpiło w sobotę 2 kwietnia o godzinie 10 rano. Zagajenie. Wybór prezydium Zjazdu. Przemówienie powitalne delegatów władz i instytucyj. Idea pracy krajoznawczej, ref. Aleksander Janowski. Turystyka a ochrona przyrody, ref. Walery Goetel. Ideologja taternictwa, ref. Bronisław Romaniszyn. Założenie Związku Polskich Towarzystw Turystycznych i przyjęcie

jego statutu, ref. Tadeusz Smoluchowski. Rozdział kompetencji między poszczególne towarzystwa turystyczne, ref. Wacław Majewski ze Stanisławowa. Program działalności Związku Polskich Towarzystw Turystycznych, ref. Roman Kordys i Regina Fleszarowa. Postulaty turystyki w stosunku do Państwa (administracyjne, kolejowe, paszportowe i t. d.), ref. Walery Goetel. Ruch turystyczny młodzieży szkolnej, ref. Aleksander Patkowski i Bronisław Romaniśnyn. Szkolne domy wycieczkowe, ref. Kazimierz Sosnowski. Sprawy ekonomiczne związane z turystyką (hotelarstwo, ruch autobusów, zwiedzanie Polski przez cudzoziemców, biura podróży, turystyczne biura informacyjne i t. p.), ref. Zenon Beres. Turystyka a zdrojowiska, ref. Jan St. Szczerbiński. Postulaty turystyki drogowej (w szczególności kolarskiej i automobilowej) referentów wyznaczają: Polski Związek Towarzystw Kolarskich i Automobilklub Polski. Turystyka wodna, ref. prof. Jerzy Loth. Wnioski.

III. Notatki naukowe (*Notes scientifiques*).

Nowe metody obliczania przyptywu i odpływu. Proudman, kierownik Instytutu dla badania przyptywów w Liverpoolu podał nową metodę dla obliczania przyptywów. Zasadnicze jej znaczenie polega na znacznym uproszczeniu kartografii przyptywów.

Główny nacisk metody leży na wydobyciu zakłócającego wpływu kształtów wybrzeża na przyptyw pełnomorski. W tym celu autor założył: 1) istnienie jednookresowego przyptywu i odpływu oraz 2) brak tarcia.

Metodycznie dla celów kartograficznych stanowią punkt wyjścia: elipsa tidowa¹⁾, dalej maksymalna wysokość przyptywu oraz czas, o który najwyższy wodostan przyptywowy wyprzedza, względnie spóźnia maksymalny prąd.

Sledząc przebieg przyptywu przy zmiennej głębokości morza, zaobserwujemy, że jeżeli najwyższy wodostan jest zbieżny w czasie z maksymalnym, względnie minimalnym prądem, wtedy linje równej wysokości przyptywu są zbieżne z maksymalnym, względnie minimalnym wodostanem, czyli innymi słowy, izarytmy czasu przyptywu postępują równoległe z prądem średniego przyptywu. Z obserwacji tej wysnuwa Proudman niezmiernie ciekawe konsekwencje. Stwierdza bowiem, że ilekroć jeden z powyższych kierunków jest równoległy do linii brzegowej — tyleż razy i system odnośnych izarytm podobnie się zachowuje, podczas gdy drugi przebiega ukośnie — zbiegając się u cyplów wybrzeża — rozbiegając się natomiast w zatokach.

Dalej podkreślił Proudman, że jeżeli najwyższy wodostan przypada na $\frac{1}{4}$ okresu po maksymalnym prądzie (względnie przed maksymalnym prądem), to

¹⁾ Według przyjętych dziś w oceanografii poglądów fala przyptywów jest kombinacją fal stojących i postępujących. Proudman bierze za podstawę prądy, postępujące w pewnym kierunku, które można w każdym miejscu wyrazić w formie elipsy; jej oś dłuższa odpowiada maksymalnemu prądowi, oś krótsza — minimalnemu.

1) izarytmy czasu przyływu przecinają się z prądem maksymalnym (zbaczającym w lewo) pod tępemi kątami (względnie ostremi),

2) zaś linje równych wysokości pod ostremi (wzgl. tępemi).

Badania dolnych warstw atmosfery. Dnia 1 lipca 1926 przeprowadziła „stacja latawco w a“, znajdująca się nad jeziorem Bodeńskiem, wzlot latawca z samopiszzącymi instrumentami. Wzlot trwał 29 minut; aparat osiągnął wysokość 3650 m.

Poniżej 60 m notowano kierunek wiatru P n. - W s c h. — chyżość

w m/sek. 6; do 200 m — Wsch Pn Wsch — 8;

do 600 m — Pn Wsch — 12;

do 800 m — Pn Wsch — 14—15;

do 1250 m — Pn Wsch — 12;

do 1700 m — Wsch Pn Wsch — 8;

do 2600 m — „ „ — 4;

do 3300 m — Wsch — 3.

Jak z powyższego wynika, na wysokości od 200 do 1250 m panował silny wiatr, ulegający stopniowo odchyleniu o 45° w lewo od pierwotnego kierunku ruchu.

IV. Wiadomości drobne (*Informations courantes*).

Ogólne. — *Rozmieszczenie portów żeglugi powietrznej i lotnisk.* Ilość lotnisk, znajdujących się na terenie poszczególnych państw, ma bardzo duże znaczenie nie tylko ściśle komunikacyjne, wojenne, ale i ze względu na bezpieczeństwo. Poniżej podajemy za „Lotnikiem“ (1927 Nr. 2) statystykę lotnisk.

Stany Zjednoczone A. P. 324 (lotnisk), Afryka Zach. Francuska 259, Francja 157, Niemcy 79, Włochy 72, Japonia 68, Szwajcaria 31, Annam 30, Marokko 28, Algier 27, Kochinchina 27, Polska 21, Persja 20.

Wielkie linje lotnicze. W styczniu b. r. uruchomiono regularne loty na dwóch linjach światowej doniosłości:

a) Berlin—Moskwa—Azja Wschodnia (4 do 5 dni).

b) Anglja—Indje—Australja.

Organizacja etapów na wzmiankowanych linjach przedstawia się następująco:

a) Berlin—Królewiec (642 km)—Smoleńsk (500)—Moskwa (412)—Kazań (745)—Krasno Usinsk (583)—Kurgan (529)—Omsk (549)—Borobińsk (361)—Nowo Sybirk (319)—Krasnojarsk (708)—Niżny Udyńsk (515)—Irkuck (589)—Czyta (764)—Chailer (594)—Charbin (710)—Mukden (542)—Peking (675)—Kalgan.

Jak widać z przeprowadzenia linii, ominięto Polskę i zach. Mandzurję.

b) Z linii tej uruchomiono 1 stycznia b. r. część egipsko-indyjską (około 4000 km).

Cairo—Ghaza (368 km)—Liza (135)—Rutbah (443)—Bagdad (397)—Basra (381)—Bushir (400)—Lingeh (512)—Charbar (631)—Pasni (292)—Karach (381). Oszczędność na czasie przy linii a) wynosi dwa tygodnie, b) około tygodnia.

Ucieczka od rybołówstwa. „Żeglarz Polski“ (1927 Nr. 5) zwraca uwagę na bardzo interesujący fakt porzucania przez ludność, żyjącą z połowu ryb, jej dotychczasowego zawodu. Proces ten zaznacza się nie tylko w Polsce, ale wyrósł na poważny problem w Anglii, Belgji, w Stanach Zjednoczonych. Stosownie do różnej umysłowości ludności Nowego i Starego Świata próby rozwiązania zagadnienia leżą w dwóch najzupełniej różnych płaszczyznach. W Anglii i Belgji usiłowania rządu w kierunku zmiany panujących stosunków wyrażają się w drodze stwarzania ulg dla rybaków-zawodowców, tak by zawód przedstawiał się bardziej rentującą; w tym celu zapewnia się rybakom ulgi wojskowe, łatwość uzyskania kredytu i t. p. Inaczej w Ameryce,

gdzie główny nacisk położono na stworzenie silnego, szerokiego wewnętrznego rynku zbytu.

Bezpośrednie połączenie kolejowe Ryga—Władywostok i Ryga—Mandżurja zostało uruchomione z dniem 15. I. b. r. Wagony bezpośrednio do Władywostoku kursują raz na tydzień, do Mandżurji dwa razy. Podróż trwa 10 dni.

Nowa stacja radjo-prognozy została z dniem 16. I. 1927 uruchomioną w Bergen.

Światowa produkcja srebra w r. 1926 wyniosła 75,573.000 kg. Oznacza to w stosunku do roku 1925 spadek wyrażający przeszło 1/2 miliona kg. (622.000 kg). Zmniejszenie produkcji zostało rozmyślnie przedsięwzięte przez Amerykę (zaś udział w światowej produkcji srebra wynosi 80%) w obliczu spadku cen srebra.

Polska. — *Torfowiska zajmują w Polsce* około 3 milj. ha. Do celów opałowych nadaje się ich 30%, reszta może być wyzyskana rolniczo po przeprowadzeniu meljoracji. Torf opałowy może znaleźć zastosowanie dla celów przemysłowych (produkcja soli amonjalkalnej, smoły, benzyny, oleju oświetlającego, oleje do smarowania i parafiny; ponadto gaz i koks torfowy).

Wzrost spożycia cukru w Polsce wynosi w okresie 1920—1926 przeciętnie 0.70 kg na głowę. W r. 1920/21 skonsumowano 4.5 kg (średnio na osobę), 1921/22 5 kg, 1922/23 6.8 kg., 1923/24 7 kg, 1925/26 8.8 kg.

*Wywóz Polski w ujęciu dzielnicami*¹⁾. Wielkopolska i Pomorze wywożą 74% ogólnego eksportu płodów rolniczych i ogrodowych, b. Kongresówka 12, Małopolska 9, Kresy Wschodnie 3.5. Górny Śląsk wywozi 40% buraków cukrowych. W zakresie roślin strączkowych Małopolska ponad 50%, resztę Wielkopolska z drobnym udziałem Kresów Wschodnich i b. Kongresówki. Kresy Wschodnie notują ponad 50% nasion oleistych.

Wielkopolska wysłała prawie całość ziemniaków suszonych, 88% mąki ziemniaczanej i krochmalu. W dziale zbóż niedobór wykazują Górny Śląsk (w r. 1925 7.000 t.), wogóle zaś niedobór mąki wyniósł 129 tys. t. W wywozie produktów hodowlanych: Małopolska partycypowała w 55% w eksporcie koni, gdy na b. Kongresówkę wypadło 34%, na Wielkopolskę i Pomorze 10%.

Trzody chlewnej wysłała Małopolska 68%, Wielkopolska i Pomorze 18, b. Kongresówka 12%; jaj — Małopolska 73%, Wielkopolska 6%, b. Kongresówka 6%, Górny Śląsk 15%.

Maksimum drzewa eksportują Kresy 47%, na drugiem miejscu stoi Małopolska 29%. Kresy Wschodnie wywożą 74% papierówki i 68% podkładów kolejowych. Małopolska wysłała 1/4 część eksportowanej papierówki, 42% drzewa obrobionego i 43% klepek. Wielkopolska i Pomorze nadają 25% drzewa nieobrobionego, 59% kopalniaków i 40% drzewa opałowego. Ekspert kopalniaków z G. Śląska warunkowany jest nadwyżkami importu Małopolski i Kresów Wschodnich.

Górny Śląsk dominuje w eksporcie węgla i koksu, Małopolska w przetworach naftowych.

Wielkopolska, Pomorze i Górny Śląsk nadają 88% wyrobów glinianych (dachówka i cegła). Małopolska wysłała 68% cementu i wapna hydraulicznego, b. Kongresówki 22%.

Wytwory przemysłu metalurgicznego w 93% G. Śląsk, który eksportuje 55% produkcji przemysłu mechanicznego i metalowego (b. Kongresówka 22%, Małopolska 14%).

W zakresie przemysłu chemicznego nadaje G. Śląsk 77%, Małopolska 12%, Wielkopolska i Pomorze 8%.

B. Kongresówka dzierży palmę pierwszeństwa w eksporcie włókienniczym (tkaniny 78%), w eksporcie zaś lnu i konopi Kresy Wschodnie 35%, Małopolska 28%, Wielkopolska i Pomorze 8%.

Co do importu zaznaczyć należy, że Wielkopolska i Pomorze importują 60% makuch, 76% piwa 32% śledzi, 73% maszyn rolniczych. Charakterystyczny jest wysoki (77%) import skór garbowanych do Małopolski, zrozu-

¹⁾ Notatka powyższa opiera się na artykule dra Z. Gawrońskiego „Próba oznaczenia roli dzielnic w handlu zagranicznym Polski”, ogłoszonym w „Przemysle i Handlu” 1927. z. 12, s. 358—362.

miałym zaś jest import produktów górniczych na Górny Śląsk 57% (Kongresówka 23%, Wielkopolska 12%).

Na podkreślenie zasługuje szczególnie, że o ile łączna waga przewozu zbliża się do wagi wywozu, o tyle różnice między wagą przewozu a przywozu, dochodząc 40%, stawiają wyniki badań pod znakiem zapytania.

Pomiar ruchu kołowego na drogach samorządowych powiatu Będzińskiego. Nr. 11 „Samorządu” (1927) podaje ciekawe dane, dotyczące ruchu kołowego w powiecie Będzińskim. W powiecie tym przeprowadzono w r. 1926 13 pomiarów w różnych porach roku, które ponadto obejmowały kolejno wszystkie dni tygodnia, dzięki czemu uzyskano dokładną przeciętną roczną ilość przejeżdżających pojazdów. Badania prowadzone były za każdym razem w 43 punktach obserwacyjnych (stałych) i obejmowały okres 24 godzinny. Największe natężenie zauważono na drodze powiatowej Niwka—Dąbrowa: 640·6 jednokonných; 636·8 dwukonných; 3 czterokonne; 46 samochodów osobowych; 26 samochodów ciężarowych, co po zamianie zaś na pojazdy jednokonne wynosi 2.336 zaprzęgów.

Na drodze państwowej Dąbrowa—Strzemieszyce—Olkusz zanotowano w ciągu 24 godzin 529·1 jednokonných; 479 dwukonných; 50 samochodów osobowych; 10 ciężarowych; po zamianie na pojazdy jednokonne: 1807 zaprzęgów.

Ponad 1000 zaprzęgów notowano na drogach: Dąbrowa—Flora—Gołonóg; Będzin—Łagisza; Będzin—Grodzic—Wojkowice—Komorne; Będzin—Czeladź. Na drodze Myszków—Żarki stwierdzono 823 zaprzęgi, na odcinku Ławica—Psary—Ożarówce 665. Poza to na innych drogach ruch wahał się od 300 do 500 zaprzęgów.

Europa. — *Kopalnictwo rud żelaznych na drodze do stworzenia trustu.* Środkowo- i zachodnio-europejska przeciętna roczna produkcja rud żelaznych wynosi około 60 milj. t. Z tego na rynek międzynarodowy dostaje się około 20 milj. t., co odpowiada 11 milj. t. żelaza. Z tego połowę prawie dostarcza górnictwo i hutnictwo szwedzkie (5 milj. t. żelaza), na drugim miejscu stoi Francja (3 milj.) i inne pozostałe państwa (3 milj.).

Górnictwo szwedzkie jest finansowo ześrodkowane w wielkim towarzystwie akcyjnym, które obecnie zgłosiło akces do konsorcjum eksploatującego kopalnie pn.-afrykańskie. W ten sposób światowa produkcja rud znalazła się w 60% w jednym ręku. Gospodarczy program działania na najbliższą mętu przewiduje opanowanie kopalń hiszpańskich. Tą drogą zyskano by dalszych 10% współczesnej produkcji.

Zdaje się nie ulegać wątpliwości, że przystąpienie Hiszpanji do trustu rud żelaznych jest tylko kwestją czasu wobec wielkich trudności, w jakich znalazłoby się ono w związku z ostrą konkurencją kopalń pn.-afrykańskich.

W r. 1913 63% eksportu hiszpańskich rud szło do Anglii, w r. 1925 Anglja odbierała już tylko 45%, podczas gdy w tym samym czasie eksport Algieru podniósł się z 14% na 26%.

Angielski handel zagraniczny w r. 1926 w świetle geografji. W zakresie wywozu w r. 1926 zaznaczyła się w Anglii tendencja wzmocnienia stosunków między poszczególnymi częściami Imperjum, podczas gdy w przywozie wzrosła rola państw obcych.

W ogólności jednak uderza wzrastające znaczenie obszarów imperjum dla brytyjskiej gospodarki. Pozostaje to w związku z angielską polityką celną i z propagandą intensyfikacji imperjalnych stosunków handlowych. Uderza wzrost importu z Europy i znaczne osłabienie eksportu z Anglii na kontynent, co jest wyrównane silniejszym eksportem do poszczególnych dominjów. Ponadto wywóz do wszystkich części świata podniósł się; jedynie Ameryka Pd. importuje mniej.

Wzrost importu do Anglii z Europy (po odrzuceniu węgla) wynosi jeszcze 3%. Tłómaczy się to głównie dumpingiem Belgii.

Niżej podana tabliczka ujmuje zagraniczny handel angielski z r. 1926 częściami świata w stosunku procentowym:

	Europa	Afryka	Azja	Ameryka Pn.	Ameryka Pd.	Australja
przywóz . .	36·53	6·77	12·58	26·36	8·62	9·10
wywóz . .	26·29	12·00	25·84	14·18	8·93	23·36

Anglja eksportuje najwięcej materiałów do Indyj Bryt.; na drugim miejscu stoją Stany Zjednoczone, po nich idą Niemcy. Lekki wzrost eksportu angielskiego na Węgry pozostaje w związku z wielkimi inwestycjami kapitałów angielskich tamże.

Największym dostawcą Anglii są Stany Zjednoczone Ameryki Pn. Nader charakterystycznym jest podniesienie się angielskiego wywozu do Chin (w r. 1925 — 14,5 milj. funt. szterl. — w r. 1926 — 16,4), przyczem jednak stan z r. 1913 nie został jeszcze osiągnięty. (Udział Chin w eksporcie angielskim wynosi 2,6%).

Eksport rud żelaza i surówki ze Szwecji. Szwecja eksportowała w roku 1926 — 7,61 milj. t. rud żel. (najwyższy eksport od r. 1913 za wyjątkiem r. 1925 prawie 9 milj.). Wytopiono surówki 456.000 t, w r. 1925 — 432.000 t, w r. 1913 — 730.000 t.

Stosunki narodowościowe i zawodowe w Czechosłowacji. Według wyników spisu ludności z dn. 15 lutego 1921 liczone w Czechosłowacji 13,613 172 mieszkańców (w tem 238.808 obcokrajowców). Pod względem narodowościowym Czesi stanowili 50,8%, Niemcy 23,4, Słowacy 14,7, Węgrzy 5,6, Rusini 3,4, Polacy 0,6, Rumuni 0,1, inni 1,4. Ponad 90% Czechów, Niemców i Polaków mieszkało w krajach sudeckich, podobnie ponad 90% Słowaków, Węgrów, Rusinów i Rumunów zamieszkiwało kraje karpackie. Ponadto 3/4 zaludnienia Czechosłowacji skupia się w krajach sudeckich.

Bardzo silne różnice dostrzegamy, śledząc strukturę zawodową ludności. I tak gdy z rolnictwa i leśnictwa żyją 2/5 ludności wogóle, to w krajach sudeckich ludność ta stanowi 31%, natomiast w krajach karpackich 62%. Przemysł zatrudnia w Czechosłowacji 30% zaludnienia, w krajach sudeckich stanowi jednak 40%, w karpackich zaś tylko 16%. Ogólnie przemysł gra w krajach karpackich znikomą rolę, za wyjątkiem przemysłu drzewnego.

Hodowla jedwabnika w Czechosłowacji, prowadzona bardzo wytrwale i konsekwentnie od dłuższego czasu, zaczyna dawać zadawalniające rezultaty. W roku 1921 wyhodowano 1912 kg kokonów, w r. 1926 produkcja podniosła się do 40.000 kg.

Bogate pokłady rud miedzi zostały stwierdzone w bezpośrednim sąsiedztwie Krusevać (Stara Serbja) w górach Kapaonik. Prawdopodobnie pokłady te stanowią dalszy ciąg eksploatowanej w Bor kopalni miedzi. Zapas rud oceniany jest na z górą 2 milj. t. przy 16% zawartości miedzi.

Bułgarski eksport tytoniu wyniósł w roku 1926 27,700,314 kg.

Emigracja z Włoch w roku 1926 spadła w stosunku do roku poprzedzającego o 40.000 osób; wyniosła jednak 279.400 głów. Z tego na emigrantów zamorskich wypada 117.400 (w tem 60.000 do Argentyny), podczas gdy do Francji wyjechało 130.000 osób.

Ruda żelazna we Włoszech. W styczniu b. r. stwierdzono w Alpach Aupańskich (przełęcz Tambura) występowanie pokładów 39 do 65% hematytu. Zapas obliczany jest na 730 milj. t. rudy. Doniosłość powyższego odkrycia dla zależnego do tej pory od zagranicy włoskiego przemysłu metalurgicznego (roczny import rudy 1,5 milj. t.) nie ulega wątpliwości.

Handel francusko-indochiński w r. 1926. Wartość eksportowanych z Indochin do Francji towarów wyniosła w r. 1926 — 841 milj. fr., podczas gdy wartość importu wyraża się cyfrą 1587 milj. fr. Daje to niedobór w wysokości prawie 750 milj. fr.

Eksport Danji w r. 1926 mimo, że nie spadł poniżej poziomu z r. 1925 stracił dużo na wartości wobec spadku korony. Produkty przemysłowe stanowiły zaledwie 15% wywozu. Do ważniejszych pozycji należy: masło 131,4 milj. kg, słonina 190 milj. kg, jaja 41,6 milj. kg, bydło rogate 156 milj. kg, mięso 16,1 milj. kg.

Azja. Spis ludności w Rosji Sowieckiej. Według tymczasowych obliczeń (spisu ludności z r. 1926) liczy Unja Sowiecka 144,81 milj. mieszkańców, z czego 60% (t. j. 99 milj.) przypada na Rosję Sowiecką.

Ludność wiejska liczy 118,5 milj., miejska 26 milj. W stosunku do wyników spisu ludności z r. 1897 stan ludności podniósł się około 40%. Jeżeli jednak uwzględnimy dzisiaj prawie 20% ubytek ludności w okolicach dotkniętych w r. 1921/22 klęską głodową i jeżeli weźmiemy pod uwagę uby-

tek spowodowany wojną, to z pewnem uzasadnieniem przyjąć można 25-letni okres zdwojenia ludności.

Ukraina liczy 29 milj. ludności, Zakaukazja 6, Białoruś 5, Uzbekistan 5 i Turkmenistan niespełna miljon.

Pokłady grafitu i ropy naftowej w Rosji. Według ukraińskiego instytutu geolog. stwierdzono w dorzeczu rz. Berdyń, w okolicy Berdjańska (st. kol. żel. Piatichatki) występowanie grafitu w formie, znanej jedynie z Cejlonu.

Dalsze prace, przedsięwzięte w związku ze stwierdzeniem złóż naftowych w okolicy Astrachania dały nader pomyślne rezultaty. Odkryto dalszych 6 nowych pól naftowych o ogólnej powierzchni ± 70.000 kwadr. wiorst, przyczem zapas ropy oceniany jest na 15 milj. t.

Podróż okrętu motorowego „Polarberg“ od ujścia Kołymy do ujścia Leny otwiera nowe perspektywy komunikacyjne w pn. Azji. Istnieje nadzieja utrzymania regularnej komunikacji na tym odcinku z połączeniem na zachód do linii komunik. Jenisseju i na wschód do ruchu, związanego z cieśniną Beringa.

Plany nawodnienia Libanonu, pomysłu E. Beschary, mają nader doniosłe znaczenie dla rozwoju gospodarczego państwa. Powierzchnia Wk. Libanonu wynosi około 1 milj. ha; z tego 135.000 ha (nizinnych) pozostaje pod uprawą. Z pozostałych 865.000 ha (teren górzysty) zajmują rolę około 100.000 ha. Plan Beschary przewiduje nawodnienie 80.000 ha. Woda ma być doprowadzana z rzek. Dzięki stosunkowej gęstości sieci rzecznej oblicza się koszt nawodnienia 1 ha na 20 złotych funtów tureckich.

Pierwsza linja kolejowa w Nepalu została uruchomiona 17 lutego br. Łączy ona 24-milowym torem Alemkhgan z Raxaulem.

V. Literatura. (*Littérature*).

Literatura polska (*Littérature polonaise*).

Polska. — Komunikacje (*Pologne. Les voies de communication*).

Budowa kanału Gopło—Warta, *Żeglarz Polski* 1926, V, Nr. 37, str. 204.

Gieysztor J., Praca kolei polskich na tle stosunków europejskich, *Przemysł i Handel* 1926, z. 42, str. 1259—1260.

G. J., Polskie szlaki tranzytowe (kolejowe), *ibid.*, z. 46, str. 1418—1419.

Gieysztor I., Współzawodnictwo dróg kołowych z kolejami, (Autor, dyrektor jednego z departamentów M. K., opierając się na materiałach zdobytych drogą ankiety — daje niesłychanie interesujące wiadomości co do rozmiaru przewozów kołowych w Polsce W artykule uwzględniono nie tylko komunikację furmankami, ale i samochodową), *ibid.*, z. 49, str. 1515—1517.

Litewski Bernard, Ulepszenie spławności Wisły, *ibid.*, z. 38, str. 1119—1121.

Ł. St., Inwestycje w porcie Gdańskim, *ibid.*, z. 22, str. 686.

Łęgowski Stanisław, Port Gdyniński (The port of Gdynia), *Morze* 1926, z. 9, str. 1—4, z 1 planem i rycinami.

M. W. J., Budowa dróg w p. Mławskim (woj. Warszawskiego), *Samorząd* 1926, Nr. 30, str. 627—630.

Ornicka Irena, Geograficzne rozmieszczenie poczt i ruchu pocztowego w województwie Krakowskiem, La distribution géographique des postes et du mouvement postale dans le département de Cracovie, II. Sprawozd. Nauk. Krak. Koła Geogr., Kraków, „*Orbis*“, 1926, str. 70—73.

Pietkiewicz Czesław, Drogi na Polesiu Rzeczyckiem w drugiej połowie XIX stulecia, *Ziemia* 1926, Nr. 18, str. 271—277.

Port of Danzig, *Morze* 1926, z. 9, str. 5—6.

Przewozy węgla kamiennego w r. 1925 (referat na podstawie Rocznika Statyst. przewozu towarów za rok 1926, Cz. 1), *Przemysł i Handel* 1926, z. 43, str. 1312—1313.

Rosenkrantz L., Polnische Wasserstrassenpläne, *Ztschft. f. Geopolitik* 1926, 9, str. 659—662.

Rostkowski Feliks, Rentowność żeglugi morskiej w Polsce, *Przemysł i Handel* 1926, str. 906—909.

Rozwój stosunków międzynarodowych polskich kolei państwowych, *ibid.*, z. 35, str. 1032—1033.

Smiechowski J., Polskie koleje państwowe jako ustrój przewozowy, *ibid.*, z. 40, 1183—1187.

Statystyka pocztowa, telegraficzna i telefoniczna Rzeczypospolitej Polskiej na rok 1924, zestawiona przez Generalną Dyрекcję Poczty i Telegrafów (*Statistique du service postal télégraphique et téléphonique de la République Polonaise pour l'année 1924 dressée par la Direction Générale des Postes et des Télégraphes*), *Kwartalnik Statyst.* 1925, II, 4, str. 531—565.

Tillinger T., Przewóz węgla drogą wodną, *Żeglarz Polski* 1926, Nr. 33, str. 179—181.

Wydajność portów Gdańskiego i Gdyńskiego oraz obrót przewozowy w tych portach, *The Capacity and the Turnover of Freight of the Ports of Danzig and Gdynia*, *Morze* 1926, z. 9, str. 9—11.

Żarski A., Własny port morski, *Przeł. przemysł.-handl.* 1926, z. 9, str. 172—173.

Polska. — Życie gospodarcze (*Pologne. La vie économique*).

A. I., 1. Produkcja i obrót solą w I kwartale 1926 r. 2. Produkcja i sprzedaż soli potasowych w I kwartale r. b., *Przemysł i Handel* 1926, z. 22, str. 681—683.

A. W. D., Przemysł winny w Polsce, *Ogrodnik* 1926, Nr. 14, str. 285—286.

Agar, Stan Przemysłu winnego w Polsce, *ibid.*, Nr. 15, str. 302—303.

Barański Wł., Polski eksport drzewny, *Przemysł i Handel* 1926, z. 39, str. 1154—1155.

Barański Wł., Polski bilans handlowy drzewny za lata 1920—1923, *Las Polski* 1924, z. 9.

Barański Wł., Polski bilans handlowy drzewny, *ibid.*, z. 10.

Barański W., Taryfowa polityka drzewna Polskich Kolei Państw. w r. 1924, *ibid.* 1925, z. 3.

Bohdanowicz R., Nafta w Polsce (Zarys z zakresu geologii ekonomicznej), *cf. Polska Gospodarcza*.

Bratkowski W., Sprawa Inu w Polsce, *Przemysł i Handel* 1926, Nr. 32, str. 936—939.

Czaplicki Henryk, I. Preliminarz rocznego budżetu gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej (str. 33, 2 tabl.), II. Preliminarz

rocznego budżetu przemysłu rolnego (str. 53, 2 tabl.), III. Preliminarz rocznego budżetu kultury rolnej i pomocy rolnictwu (str. 12, 1 tabl.), Warszawa, Polska Składnica Pomocy Szkolnych, 1926.

Dębicki Janusz, Żelazny przemysł hutniczy w Polsce, rok 1925, Warszawa 1926, Uzupełniona odbitka z „Przeglądu Gospodarczego“.

Dominik Walenty, Przemysł azotowy a rolnictwo, Przemysł i Handel 1926, z. 39, str. 1155—1158.

Eksport węgla przez własne porty, Żeglarz Polski 1926, Nr. 30, str. 161.

Gawroński Z. R., Polski handel zagraniczny w I półroczu 1926 r., Przemysł i Handel 1926, z. 14, str. 987—990.

Grodzińska W., Kształtowanie się cen nawozów fabrycznych w czasie wojennym i powojennym w Poznańskim, Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych, XIII, z. 2.

Herbich Kazimierz, The Export of Grain, Eksport zboża, Morze 1926, z. 9, str. 14.

Hilchen Feliks, Coal Export over Danzig, Eksport węgla przez Gdańsk, ibd., z. 9, str. 12—13.

Jankowski E., Uprawy ogrodowe na południu Polski, Przegląd Ogrodniczy 1926, z. 1.

Jarmulski Kamil, Projekt oszczędnościowy zalesienia nieużytków w Polsce, Sylwan 1925, wrzesień—październik str. 224—232.

Klimaszewski W., Rola łowiectwa w tegorocznym ustroju lasów państwowych, Las Polski 1926, Nr. 10, str. 527—530.

Kochanowski C., Sprawa eksportu materiałów drzewnych (ceny i taryfy), Sylwan 1923, sierpień i wrzesień, 194—196.

Komorowski Władysław, Handel herbata, Rzeczposp. Spółdz. 1926, Nr. 7—8, str. 306—311.

Konsumpcja tytoniu w Polsce, Przegl. przemysł.-handl. 1926, z. 8, str. 152.

Kostyrko J., Nieco nowych liczb z dziedziny statystyki lasów polskich, Las Polski 1924, z. 10, 1925 z. 1, 8, 9.

Kozikowski A., Nowoczesna wyłuszcarnia nasion leśnych, Sylwan 1923, maj, str. 111—114, czerwiec str. 126—139.

Krasucki A., Klęski rolnicze w Małopolsce a ochrona roślin, Choroby i szkodniki roślin, Warszawa 1925, Nr. 1.

Kubicz Zygmunt, Bursztyn, Wiedza Handlowa 1926, z. 3—4, str. 19—24.

Kuczewski Władysław, Widoki na wywóz żelaza polskiego do Niemiec, Przemysł i Handel 1926, Nr. 32, str. 934—936.

M. J., Na marginesie gospodarki drzewnej, Przegl. przemysł.-handl. 1926, z. 8, str. 147—148.

Markijanowicz M., Polish Petroleum [(Polmin), Polska nafta, Morze 1926, z. 9, str. 15—17.

Merz Leopold, Nasz przemysł i handel drzewny, Sylwan 1925, styczeń—luty, 29—33 str.

Merz Leopold, Buk w przemyśle drzewnym, ibd. 1924, kwiecień—maj, 77—82 str., czerwiec—lipiec, 122—126 str., sierpień—wrzesień 176—188 str.

Merz L., Nasz przemysł drzewny, Przegląd leśniczy 1926, z. 2.

Micewicz Stanisław, Problem azotowy oraz jego znaczenie gospodarcze i wojenne, *Przyr. i Techn.* 1926, z. 7, str. 298—304.
Nehring E., Ilość owoców w Polsce, *Ogrodnik* 1926, Nr. 20, str. 377—378.

Nestorowicz Wł. M., *Rolnictwo a drogi*, *Inżynierja Rolna* 1926, Nr. 1, str. 19—27, Nr. 2, str. 57—71.

Noyszewski St., Kilka słów w sprawie przemysłu i handlu drewnem w Polsce, *Las Polski* 1925, z. 6.

Ormicki Wiktor, Próba podziału województwa Krakowskiego na krainy gospodarcze przy uwzględnieniu geograficznego rozłożenia lasu, *Versuch einer Einteilung der Krakauer Wojwodschaft in Wirtschaftsgebiete unter Zugrundelegung der geographischen Verbreitung des Waldes*, II Sprawozd. Nauk. Krak. Koła Geogr. Kraków, „Orbis”, 1926.

Ostrzycki J., Rafineryjny przemysł naftowy w II kwartale 1926, *Przemysł i Handel* 1926, z. 37, str. 1094—1096.

P. G., Sprawa budowy elewatorów w Polsce, *Przegl. przemysł.-handl.* 1926, z. 9—10, str. 175—176.

Piekałkiewicz J., Bilans płatniczy Polski w 1924 r., *Przemysł i Handel* 1926, z. 37, str. 1089—1093, z. 38, str. 1121—1126.

Polska Gospodarcza, Almanach, Treść: Bogdanowicz — Nafta w Polsce, Bartoszewicz — Przemysł naftowy w Polsce, Korsak — Węgiel w Państwie Polskiem, Olszewski — Sól i sole potasowe w Polsce, Oziębłowski — Bogactwa rudne w Polsce, Kuczewski — Hutnictwo polskie, Warszawa 1926, 8°, 153 str.

Poniatowski D., *Gospodarka wodna w Państwie*, *Inżynierja Rolna* 1926, Nr. 2, str. 74—81.

Poniatowski Wacław, Wyniki ankiety próbnej w sprawie statystyki sadów owocowych, *Les résultats de l'enquête d'essai au sujet de la statistique des vergers*, *Kwart. Statyst.* 1926, T. III, z. 2, str. 320—327.

Rocznik statystyczny przewozu towarów na polskich kolejach państwowych według poszczególnych rodzajów towarów za rok 1925, Warszawa, Ministerstwo Komunikacji 1926, do tej pory 6 t.

Rocznik statystyczny spółdzielni rolniczych za rok 1924, *Annuaire statistique des sociétés coopératives* 1924, Warszawa 1926, Zjednoczenie Związków Spółdzielni Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej.

Sakowicz J., *Rolnictwo a przemysł cukrowniczy*, *Przemysł i Handel* 1926, z. 43, str. 1296—1299.

Sakowicz J., *Obecny stan cukrownictwa polskiego*, *ibid.*, z. 22, str. 683—684.

Schramm W., *Ceny sprzedażne większych majątków ziemskich w zachodnich województwach Polski w pierwszych latach powojennych*, *Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych*, XIII, z. 1.

Siebeneichen Alfred, *W sprawie rozwoju polskiego handlu morskiego*, *Morze* 1926, z. 9, str. 6—8.

Siedlecki Michał, *O połowy na morzu Północnem*, *ibid.*, z. 10, str. 2—4.

Sieg W., *The Danzig Export and Import and the Needs of*

its local Market, Import i eksport przez Gdańsk w stosunku do jego wewnętrznego rynku, *ibid.*, z. 9., str. 11—12.

Skoczowski Henryk, Eksport zboża, *Wiedza Handlowa* 1926, z. 3—4, str. 24—29.

Słomkówna Janina, Wstęp do monografji gospodarczej województwa Krakowskiego, *Introduction à une monographie économique du Palatinat de Cracovie*, II Sprawozd. Nauk. Krak. Koła Geogr., Kraków, „Orbis“ 1926, 98—106 str.

Spółdzielnie w Polsce w latach 1924—1925, *Sociétés coopératives en Pologne*, Kwart. Statyst. 1926, T. III, z. 2, str. 245—286.

Staszkiwicz Stanisław, Płyty klejone, *Sylwan* 1924, czerwiec-lipiec, 126—131 str.

Studniarski Stefan, O cłach na surowiec drzewny i produkt tartaczny, *ibid.* 1926, kwiecień, 81—91 str., maj, 148—153 str., czerwiec-lipiec, 198—202 str.

Sugar Industry — Polish, *Polski przemysł cukrowniczy*, *Morze* 1926, z. 9, str. 15.

Szafraniec Szczęsny, The Export of Timber, *Eksport drzewa*, *ibid.*, z. 9, str. 13—14.

Toepfer J., O wypalaniu wyrębów, *Las Polski* 1924, z. 2.

Żelaski Leon, Perspektywy eksportu zbożowego w kampanji 1926/27, *Przemysł i Handel* 1926, z. 25, str. 1024—1026.

Polska. — Geografja wojskowa, polityczna, historyczna (*Pologne — Géographie militaire et politique*).

Kozierowski Stanisław ks., *Badania nazw topograficznych na obszarze dawnej wschodniej Wielkopolski*, Catego wydawnictwa t. VI A., Poznań 1926, str. X + 325.

Szylling, *Geografja wojskowa*, Cz. I, Polska, Warszawa, Ofic. Szk. Inż. 1924/25, litogr., str. 247.

Wojciechowski Stefan, Maciej z Miechowa jako geograf krajów litewsko-ruskich, *Matthias aus Miechów, ein Geograph der lithauisch-ruthenischen Länder*, II Sprawozd. Nauk. Krak. Koła Geogr. Kraków, „Orbis“ 1926, str. 120—135.

Polska. — Podręczniki szkolne (*Pologne. — Manuels géographiques*).

Bujak Franciszek, Pazdro Zbigniew, Próchnicki Zdzisław i Soibiński Stanisław, *Polska Współczesna*, Wyd. II przerobione, Lwów 1926, str. IV + 355.

Cezak Jakób Stefan, *Geografja gospodarcza wraz ze statystyką życia współczesnego* (47 map i wykresów), Warszawa, Dom Książki Polskiej 1926, str. 202.

Gondecki Jan, *Antropologia*, Warszawa 1926, str. 80.

Gumplowicz Władysław, *Geografja gospodarcza*, Warszawa, Hoesick 1927, str. 212.

Łomnicki Antoni, *Kartografja matematyczna*, Lwów, Książnica 1926.

Nawrocki Marjan, *Wykłady geografji matematycznej* (bliższych

szczegółów bibliogr. brak), [do nabycia „Ognisko Frysztak“ woj. Lwowski].

Olechowski Bohdan, Geografja, Wykłady (Ofic. Szk. Piech.), Warszawa 1926, Nakł. Szk. Podch., 108 str.

Romer Eugenjusz, Powszechny Atlas Geograficzny, Cz. II, Kraje europejskie, Lwów-Warszawa, Książnica-Atlas 1926.

Rzeczpospolita Polska pod względem narodowościowym i wyznaniowym, Cztery wielobarwne wykresy, obrazujące stosunki narodowościowe i wyznaniowe w Polsce i jej poszczególnych województwach, według powszechnego spisu ludności z dnia 30 września 1921 roku, wydała Alicja Bełcikowska, Warszawa, Główny Główny 1926, 4 tabl.

Sosnowski Paweł, Geografja Polski, Lwów-Warszawa, Książnica-Atlas 1926, Wyd. VI, str. XX + 247, 210 ilustr. i mapek.

Szumański Teofil, Zasady kartografji, Lwów-Książnica 1926, 196 str.

Polska. — Metodyka szkolna (*Pologne — Méthodologie de l'enseignement*).

Bzowski Konstanty, Geografja w postaci zadań, ćwiczeń i zagadnień, Warszawa-Łódź, Skł. gł. Arct 1927, 123 str.

C. J., II Ogólno-polski Zjazd polskich nauczycieli geografji we Lwowie w dniach 2 i 3 maja 1926 (Sprawozdanie), Przyr. i Techn. 1926, z. 7, str. 333—335.

Ćwiczenia opanowania terenu i oceny odległości, Brześć n/B., „Brygada“ 1926, 46 str.

Gamma, W pracowni geograficznej, Przegl. Pedagog. 1926, Nr. 34, str. 907.

Ikert B., Szkoła pracy twórczej, jej cel i praktyczne zastosowanie (str. 441—443 poświęcone są geografji), Przyj. Szkoły 1926, Nr. 16, str. 435—443.

I. S., Siatka geograficzna, Lekcja praktyczna z geografji na stopniu V, Życie Szkolne 1926, listopad 391—395 str.

Kawiak Władysław, O nauczaniu geografji, „Przegląd Pedagog.“ 1926, Nr. 29, str. 780-781.

Migacz Józef, Planiglob ruchomy (Pomoc do nauki geografji w oddz. IV szkoły powszechnej), Przyj. Szkoły 1926, Nr. 16, str. 453—455.

Mścisz Michał, Rysunek szkicowy w nauczaniu geografji, ibd. 1926, dodatek do Nru 14, str. 334—339.

Mścisz M., Rola „opisu“ w nauczaniu geografji, Ruch Pedagogiczny 1926, Nr. 7, str. 206—210.

Olszewski W., Nauka o Polsce Współczesnej w szkole średniej, Przegl. Pedagog. 1926, Nr. 12, str. 351—353.

O wprowadzeniu ochrony przyrody do nauczania szkolnego, Muzeum 1926, Nr. 3, str. 269—270.

Pawlicowa A., Nauka o Polsce czy nauka o Państwie, Przegl. Pedagog. 1926, Nr. 21, str. 573—575.

Puczyński A., Program wycieczek szkolnych na cały rok dla

5 klasy w różnych przedmiotach nauki, Przyj. Szkoły 1926, Nr. 13, str. 365—367.

Sosnowski P., W sprawie Czasopisma Geograficznego, Przegl. Pedagog. 1926, Nr. 10, str. 270.

Steliga W., Nasz powiat (lekcja w klasie trzeciej), Przyj. Szkoły 1926, Nr. 14, str. 396—397.

Zawadzki Zygmunt, Przemysł górnośląski i jego znaczenie gospodarcze (Lekcja z nauki o Polsce współczesnej w oddz. VII szkoły powszechnej), (jednostka metodyczna), ibd. 1926, Nr. 14, str. 390—395.

Polska. — Różne (Pologne. — Divers).

C, VI Zjazd Polskiego Towarzystwa Geologicznego (Wilno 4—8. VII. 1926), (Sprawozdanie), Przyr. i Techn. 1926, z. 7, str. 332—333.

Czort Tadeusz, Działalność Koła Geografów Uczniów Uniw. Jagiell. w latach 1921—1925, II Sprawozd. Nauk. Krak. Koła Geogr., Kraków, „Orbis“ 1926, 3—13 str.

Dziubałtowski S., O potrzebie ochrony przyrody ojczyzny, Las Polski 1923, z. 5.

Federowicz Józef, 50-lecie stacji meteorologicznej w Zakopanem, 50-ème Anniversaire de la station météorologique à Zakopane, Wiad. Met. 1926, lipiec, 189—191, Bull. de l'Institut Mét. de Pologne.

Górski Konrad, Tatry i Podhale w twórczości Jana Kasprowicza, Zakopane 1926, Wydawnictwo Muzeum Tatrzańkiego im. Dra T. Chałubińskiego w Zakopanem, Nr. 2, 53 str.

Górski Konrad, Jan Kasprowicz — poeta ziemi rodzinnej, Ziemia 1926, Nr. 19, str. 286—288.

Horoszkiewicz R., Notatki archeologiczne z Pińszczyzny, ibd., Nr. 19, str. 296—297.

Koło Geografów Uczniów Uniwersytetu Jagiell., II Sprawozdanie Naukowe za lata 1921—1925, II Compte-rendu Scientifique pour les années 1921—1925, Kraków, „Orbis“ 1926, 8°, 135 str., 10 map, 13 tabl., 3 wykresy.

Liberak M. A., Dawne spory o własność i służebności w Tatrach, Zakopane 1926, Nakładem Biblioteki Kórnickiej.

Maliszewski Edward, La Pologne d'aujourd'hui, Paryż, Gebethner i Wolff 1926, 8°, 92 str.

Małkowski Stanisław, Kartka z dziejów petrografii Tatr (Wspomnienie o Władysławie Pawlicy), Ziemia 1926, Nr. 15—16, str. 222—226.

Morozewicz J., Stanisław Staszic (* 1755 — † 1826) (z portretem), Stanislas Staszic (* 1755 — † 1826) (avec portrait), Sprawozd. P. I. Geol. (Bull. du Service Géol. de Pologne, Varsovie), 1925—1926, III, 3—4, 325—348 str.

M-cz, O wyjście na morze, Przegl. przemysł.-handl. 1926 z. 8, str. 149—150.

Pomnik Wacława Nałkowskiego, Ziemia 1926, Nr. 12, str. 188—189.

Projekt organizacji prac statystycznych w powiatowych związkach komunalnych (Le projet de l'organisation des travaux statistiques dans les unions communales des arrondissements), Kwartalnik Statyst. 1925, II, 4, str. 467—531.

Przegląd Antropologiczny, Organ Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Poznań 1926, I, z. 1, 2.

R. D. F., Wykopaliska archeologiczne w Gródku na Wołyniu, Ziemia 1926, Nr. 19, str. 298—299.

Staniewicz W., Znaczenie większej i mniejszej własności w międzynarodowych stosunkach handlowych, Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych, XV, z. 1.

Statut Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Warszawa, Łazarzski 1926, str. 11.

Teisseyre H., O geologii i geografii ropy naftowej, Przyr. i Techn. 1926, z. 7, str. 289—298.

Udziały Seweryn, Muzeum etnograficzne w Krakowie, Ziemia 1926, Nr. 13—14, str. 194—201.

Włoszek Tadeusz, Uroczystość odsłonięcia pomnika St. Staszica w Kielcach 2 września 1906 r., Ziemia 1926, Nr. 17, str. 257—258.

Wrzosek Adam, Juljan Talko-Hryniewicz (Sylwetka jubileuszowa), Julien Talko-Hryniewicz (Silhouette biographique à l'occasion de son jubilé), Przegl. Antropolog. 1926, I, 2, str. 59—79.

Wrzosek Adam, Zadania współczesnej antropologii, Les problèmes de l'anthropologie contemporaine, Przegl. Antropolog. 1926, I, 1, str. 3—16.

Z wycieczki do zakładów graficznych „Książnicy-Atlas“, Przegl. Pedagog. 1926, Nr. 13, str. 368—369.

Polska literatura o krajach obcych (Littérature polonaise des pays étrangers).

A. A., Wyniki ostatnich badań nad jeziorem Czad, Nowa wyspa arktyczna; Ziemia Wandek'a; Badania oceanograficzne morza Czarnego (notatki), Przyr. i Techn. 1926, str. 320—323.

Antoniewski St., Belgja — produkcja i eksport jaj (artykuł źródłowy), Przemysł i Handel 1926, z. 39, str. 1177—1178.

Amerykańska poczta lotnicza, Lotnik 1926, Nr. 7, str. 3—4.

Barański Władysław, Stosunki leśne Łotwy, Sylwan 1926, czerwiec-lipiec, str. 218—226, sierpień-wrzesień, str. 247—264.

C. St., Zagłębie Saary, Przemysł i Handel 1926, Nr. 36, str. 1075—1077.

Chorzewski Maurycy, Rumunja pod względem gospodarczym, Warszawa 1925, O. z „Maszyn Rolniczych“, str. 38.

Dobrowolski A. B., Wyprawy polarne, Warszawa, Kasa im. Mianowskiego 1925, Wyd. II, 359 str., 4 mapy, 81 ilustr.

Faberkiewicz Wacław, Rosja współczesna, Odbudowa gospodarcza, Warszawa, Księgarnia Robotnicza 1926, str. 160.

Janiszowski T., Handel międzynarodowy w I-szym kwartale 1926 r., Przemysł i Handel 1926, z. 34, str. 1014—1016.

Janiszowski T., Handel międzynarodowy w II kwartale 1926 r., ibd., z. 41, str. 1249—1252.

Komierowski K., Wielka Brytania w roku 1925, Sprawozdania ekonomiczne urzędów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, Nr. 2, Warszawa 1926, str. 50.

Komorowski Władysław, Handel herbatą, IV. Produkcja herbaty w Japonji i na Formozie, V. Produkcja herbaty w Indiach holenderskich, Rzeczposp. Spółdz. 1926, wrzesień, str. 350—358.

Kostyrko J., Przemysł drzewny w Finlandji, Las Polski 1925, z. 10.

Kuryłowicz B., Zmiany stosunków rolniczych niektórych rejonów Rosji w okresach wojny światowej i rewolucji, Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych, XIII, z. 2.

Lenczowski i Sadowski, Polityczne i gospodarcze położenie Niemiec z punktu widzenia zagadnień wojskowych, Bellona 1926, XXIII, z. 3, str. 233—255.

Małecki Kazimierz, Drogi komunikacyjne Turkiestanu, II. Sprawozd. Nauk. Krak. Koła Geogr., Kraków, „Orbis” 1926, str. 63—69.

Massalski A., Turcja jako źródło bawełny, Przemysł i Handel 1926, z. 22, str. 693—695.

Massalski W., Persja jako źródło bawełny, ibd., Nr. 36, str. 1073—1075.

Rafalski Julian, Lasy i leśnictwo w Stanach Zjednoczonych, Las Polski 1926, Nr. 9, str. 441—462; (dokończenie), ibd., Nr. 10, str. 497—512.

Rychliński P. J., Przyczynki do poznania wahań opadów w Ameryce Południowej, Sur la variabilité des précipitations en Amérique du Sud, Wiad. Meteorolog. 1926, maj, str. 139—145.

Stemann Ing., Danja, kraj i naród, Warszawa, Księgarnia Polska 1926, 124 str. i 1 mapa.

Szukiewicz Wojciech, Z Warszawy do miasta Meksyku, Wiedza i Życie 1926, Nr. 6, str. 18—30.

T. M., Bułgarja jako producent i konsument tekstyli, Przemysł i Handel 1926, z. 42, str. 1281—1282.

Talko-Hryniewicz Julian, Najnowsze odkrycia archeologiczne w Azji wschodniej w związku z poprzedniami, Sprawozdania z czynności i posiedzeń P. A. U., 1926, Nr. 6, str. 20.

Willerowa Olga, Spostrzeżenia nad barwą oczów, włosów i skóry u Tatarów, Ormian, Gruzinów, Mołdawian, Serbów i Macedończyków (Considérations sur la couleur des yeux, des cheveux et de la peau chez les Tatars, les Arméniens, les Géorgiens, les Moldaves, les Serbes et les Macedoniens), Przegl. Antropolog. 1926, I, 2, str. 84—91.